

Poronhoito ei pääsääntöisesti yksin elätä, joten monenlaista täytyy tehdä siinä rinnalla, kertoo poromies Pirita Hattukangas.

”Poromiehen elanto on levälhän mettässä

Porot vaeltavat osan vuotta vapaasti ja ovat puoliviljejä kotieläimiä. Pedot vähentävät kantaa, kuten myös huonot sääolosuhteet ja tieliikenne. Poromies ei voi koskaan tietää, paljonko poroja erotuksessa saadaan luettua ja montako tappoporoa syksyllä saadaan. Myös eloporojen lukumäärää rajoitetaan maa- ja metsätalousministeriön toimesta. Lisäksi porojen suurimmat sallitut lukumäärät ja teurastussuunnitelmat vaihtelevat paliskunnittain. – Vois sanoa, että poromiehen elanto on levälhän mettässä ja korkeamman käessä, toteaa nuori poromies Pirita Hattukangas Meltauksesta.

Poronhoito on elämäntapa

Ammattiin opitaan poronhoidossa mukana kulkien. Myös ammatillista koulutusta järjestetään.

– Poronhoijosta on tullu elämäntapa ku on iskan matkassa kulukenu pienestä asti, eikä sitä oikein ossaa ajatella elämää ilman poroja, kertoo Pirita.

Poronhoito ei useinkaan yksin elätä, joten monenlaista täytyy tehdä siinä rinnalla. Osuskunta Kota-Porolla Pirita osallistuu lihanjalostukseen mm. lihanleikkaajana. Lisäksi hän on jakanut postia, ollut kauppa-apulaisena ja matkaoppaana.

– Poromiehet tekkee usiasti muitaki töitä ja monesti ne sivuaa porohommia, kuten matkailu. Olis hyvä, jos muutki työt saatais

kattavammin liitettyä Melan työeläkevakkuutuksen, miettii Pirita.

Luonto sanelee porolinkineoa

Kun luonnon armoilla ollaan, poromiehen ammatti edellyttää hyvää kuntoa, reipasta mielenlaatua, hyviä hermoja ja ymmärrystä siitä, että kantaa on hoidettava eli poroja täytyy laittaa myös teuraaksi. Teurastulot ovat poromiehille päätulonlähde. Tulot vaihtelevat vuosittain merkittävästi olosuhteista riippuen. Poronhoito vaatii myös poron kulkureittien opimista ja hyvää suuntavaistoa.

– Luonto sanelee missä kunnossa vasat syksyllä on. Oliko hyvä sienivuosi ja miten edellisvuojen rykimä onnistu eli tuliko vasa minä verran. Poronhoitoa oppii parhaiten mettässä porojen perässä kulukemalla ja vanhempia, kokenempia poromiehiä seuraamalla. Harvoin net porot mennee sitä suorinta reittiä, niillä on ne luontaset kulukureitit, mistä ne on aina menhet, nauraa Pirita.

Parasta porukassa tekeminen

Poronhoitotyötä tehdään paljon porukassa, yhteistyönä. Poromiehet auttavat toinen toisiaan. Yhteisö on tärkeä voimavara, mutta erityisesti poronhoito on koko perheen elämäntapa.

– Meillä on koko perhe mukana porohommissa, etenki iskästä ja siskosta on ollu korvaamaton apu. Syys-lokakuussa alkaa hirvainten

rykimä ja silloin on oltava mettässä ettoamassa. Eton jälkhen piethän erotukset ja töitä tehjän kelhon vilkuilematta, oli arki tai pyhä, aamu tai ilta. Sitte ku lumet tullee ja alethan ottamhan poroja kotiaitoihin, vennyy päivät taas heleposti pitkiksi, ku haethan poroja muitten tarhoilta ja tehjän heinäjätkiä methän, kertoo Pirita poromiehen työstä.

Perheen perustamisen oikeus

Naispuolisia päätoimisia poromiehiä on erittäin vähän. Naisena työtapoja voi joutua muokkaamaan ja keksimään luovia ratkaisuja, kun fyysinen voima ei ole aina verrattavissa miespuolisiin poromiehiin.

– Työssä kyllä pärjää, ku on kekseliäs ja asennoituu oikein, kertoo Pirita.

Naispuolisen poromiehen lasten hankkiminen vaatii erityisjärjestelyitä. Tämä johtuu

siitä, että poromies ei saa sijaisapua äitiysloman ajaksi. Jos poromiehen puoliso ei voi oman työnsä takia hoitaa poroja, on tilanne vaikea. Myös raskausaika voi olla haastava huomioiden eläinten kanssa tehtävä työ ja liikkumiset sekä mönkijällä että kolkalla.

Sijaisapua myönnettäessä esimerkiksi sairaustapauksissa, puoliso ei voi toimia poromiehen sijaistajana. Tämä on harmillista, sillä puoliso on yleensä eniten mukana poronhoidossa.

– Jotta naisporomiehiä saatais lissää ja heilläki olis parempi mahdollisuus hankkia lapsia, pitäis nämä epäkohdat ehottomasti korjata. Poronhoito on perinteinen elinkeino ja tärkeä osa suomalaista elämäntapaa, Pirita sanoo.

TEKSTI: MINNA GARDEMEISTER KUVAT: MIKKO KÄKELÄ

Piritalle tärkeät kotijoukot ovat rakas puoliso Pekka, vanhemmat, sisko-Paoliina ja porokoiri Riitu. – Riitu on innokkana ettoamassa ja on mukava seuralainen ku on yksin mettässä, toteaa Pirita.

Tulorekisteri tulee – näin ilmoitat palkanmaksusta jatkossa!

Tulorekisteri on kansallinen sähköinen tietokanta ansio-, eläke- ja etuustiedoille. Tulorekisteri otetaan käyttöön vaiheittain. Vuoden 2019 alusta alkaen työnantaja ilmoittaa ansiotulot tulorekisteriin.

Ansiotietojen ilmoittajat, kuten työnantajat ja kotitalouden kaltaiset työnantajat ilmoittavat tiedot työntekijöidensä palkanmaksusta vuodesta 2019 alkaen tulorekisteriin, josta työeläkevakuuttajat saavat ne käyttöönsä. Eläke- ja etuustiedot näkyvät tulorekisteristä vuodesta 2020 lähtien.

Mikä muuttuu maatalousyrittäjien kohdalla?

Myös MYEL-vakuutetut yrittäjät ilmoittavat työntekijöidensä ja perheenjäsentensä palkanmaksun tulorekisteriin vuoden 2019 alusta. Ilmoita myös mahdollinen yrittäjälle maksettu palkka. Tulorekisterin tietoja käyttävät ne, joilla on siihen lain perusteella oikeus.

– Kun ilmoitat palkkoja MYEL-vakuutetusta työstä, valitse tulorekisterissä työeläkevakuutukseksi MYEL, korostaa Leena Vehkomäki, vakuutusasioiden tiimin vetäjä.

Milloin ilmoitat palkanmaksusta?

Ilmoita palkanmaksutiedot jatkossa viimeistään viidentenä päivänä maksu-

päivän jälkeen. Myös työnantajan palkanmaksua koskevat ansiokorjaukset teet suoraan tulorekisteriin. Myös me Melassa tarkistamme jatkossa tarvittavat MYEL-vakuutetun perheenjäsenen palkanmaksutiedot suoraan tulorekisteristä. Erillisiä todistuksia ei niistä jatkossa tarvitse meille toimittaa.

Mihin tarvitaan valtuutusta ja missä sen voi tehdä?

Mikäli palkanmaksuasi hoitaa tilitoimisto tai kirjanpitäjä, sopikaa hyvissä ajoin yhteistyöstänne. Palkanmaksajalle tulee antaa valtuus asian hoitamisesta. Valtuuden voi myöntää henkilölle tai yritykselle. Valtuutuksen voit tehdä netissä Suomi.fi-valtuutuksella.

Mistä saat lisätietoa?

Voit lukea lisää asiasta nettisivuiltamme mela.fi tai tulorekisteri.fi -sivustolta. Myös asiakaspalvelumme vastaa mielellään kysymyksiisi, Leena Vehkomäki vinkkaa.

Tiesitkö tämän?

Kun perheenjäsen ei enää asu yhteistaloudessa, edelleen MYEL-vakuuttaa perheenjäsenen säännöllistä ja pääasiallista maatilalla.

Kirkonkylällä omassa asunnossa asuva lapsi on edelleen MYEL-vakuutuksen piiriin kuulunut.

MYEL

PALKKAA MAKSETAAN MYEL-PERHEENJÄSENELLE

Kun maksat palkkaa perheenjäsenelle, joka asuu kotona, ilmoita palkat tulorekisteriin valitsemalla työeläkelajiksi MYEL. Näin Mela saa tiedon ilmoituksestasi, eikä palkasta peritä muita sosiaalivakuutusmaksuja. MYEL-vakuutuksen voi ottaa yli 18-vuotias perheenjäsen, jonka vakuutuksen edellytykset täyttyvät. Jos perheenjäsen on alle 18-vuotias tai hänelle maksetaan luopumistukea, ei MYEL-vakuutusta voi ottaa. Hänet kannattaa kuitenkin vakuuttaa vapaaehtoisella työajan MATA-vakuutuksella työtapaturmien varalta.

PALKKAA MAKSETAAN MYEL-YRITTÄJÄLLE TAI HÄNEN PUOLISOLLEEN

Jos maataloutta harjoitetaan avoimena yhtiönä, kommandiittiyhtiönä, yhtymänä tai kuolinpesänä, osakas tai vastuullinen yhtiömies vakuutetaan MYELissä yrittäjänä, kuten myös hänen puolisonsa. Jos hänelle maksetaan palkkaa, se ilmoitetaan tulorekisterissä valitsemalla työeläkelajiksi MYEL. Samoin ilmoitetaan avopuolisolle MYEL-työstä maksettava palkka.

PALKKAA MAKSETAAN YEL-YRITTÄJÄLLE

Jos sinulla on elinkeinoverotettu yritys (osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö), josta sinulle maksetaan palkkaa ja sinulla on YEL-vakuutus, ilmoita palkka tulorekisteriin valitsemalla työeläkelajiksi YEL. Toiminimestä ei voi maksaa palkkaa yrittäjälle.

YEL

PALKKAA MAKSETAAN MUILLE TYÖNTEKIJÖILLE

Kun maksat palkkaa muulle kuin perheenjäsenelle tai työ ei ole maatalouden työtä, työstä maksetaan TyEL-maksu ja tulorekisterissä valitset työeläkelajiksi TyEL.

TyEL

Melan asiakaspalvelunumero 029

Asiakaspalvelupiste sijaitsee Espoossa.
Jos haluat asioida Melassa henkilökohtaisesti,...

essa tai viljelmällä, hänet voidaan
l, jos hänen työskentelynsä on

i, jonka päätyö on maatilalla,
uva perheenjäsen.

KUVA: MIKKO KÄKELÄ

Ilmoita uusi tilinumerosi asiointipalvelussa

Jos haluat ilmoittaa Melaan uuden tilinumerosi tai muuttaa pankkiyhteystietojasi, tee muutosilmoitus sähköisessä asiointipalvelussamme.

Pankkiyhteystietojen muutokset tehdään asiointipalvelun Katso tietojasi-välilehdellä kohdassa Asiakastiedot. Muista täyttää Pankkitiedot-kohtaan sekä BIC-tunnus että IBAN-muotoinen tilinumero. Tunnistaudut asiointipalveluun henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksillasi.

Tarvitsemme tilinumerosi aina eläkkeen tai muun etuuden maksamista varten tai jos palautamme sinulle liikaa maksamiasi vakuutusmaksuja.

Tilinumeron voit ilmoittaa myös kirjallisesti

Ilmoituksen uudesta tilinumerosta tai tilinumeron muutoksesta voit tehdä myös kirjallisesti osoitteeseen Maatalousyrittäjien eläkelaitos, PL 16, 02101 ESPOO.

Ilmoituksesta täytyy käydä selkeästi ilmi

- yhteystiedot
- syntymäaika
- IBAN-tilinumero ja pankin BIC
- vakuutetun tai eläkkeensaajan allekirjoitus.

Mikäli allekirjoittajana on joku muu kuin vakuutettu tai eläkkeensaaja, mukaan on liitettävä valtakirja tai kopio edunvalvontapäätöksestä.

Voit tehdä maksupaikan muutoksen myös siinä pankissa, johon haluat eläkkeesi maksettavaksi. Puhelimitse emme voi ottaa vastaan pankkimuutoksia.

Etuudet maksetaan samalle tilille

Huomioithan, että maksamme aina kaikki eläkkeet, etuudet ja palautukset samalle tilille. Käytössämme on se pankkitili, jonka olet viimeisimpänä meille ilmoittanut.

mela.fi/asiointipalvelut

Tyhy-Tietäjä tietää

*Tällä palstalla voit kysyä Tyhy-Tietäjältä. Hän arvostaa kysymyksiä, jotka koskevat työn ja hyvinvoinnin yhteyttä. Mikään fyysinen, psyykkinen tai sosiaalinen ei ole vierasta Tietäjälle. Kysy mitä vain, Tietäjä vastaa. Lähetä kysymyksesi osoitteeseen **tyhy@mela.fi**. Kysymykset julkaistaan nimimerkillä.*

Tyhy-Tietäjää on lähestynyt

Nimimerkki "Hämärää elämää"

Kauhea pimeys iskee päälle. Miten selviydyn talvesta? Välillä on vaikea nähdä edes eteensä ja vielä vaikeampi työskennellä. Täällä Etelä-Suomessa luntakin saa odottaa. Ei tämä yllätyksenä tule, mutta silti!

VASTAUS

Kiitos kysymyksestä. Saman asian kanssa kamppailen itsekkin. Ongelma vain kasvaa iän myötä ja sitähan Tyhy-Tietäjällä riittää. Valontarve on nelikymppisellä kaksi kertaa enemmän kuin parikymppisellä. Kuusi-kymppisen valonterve on kymmenkertainen kaksikymppiseen verrattuna. Ikääntyessä tarkan näön piste siirtyy kauemmaksi, sopeutuminen valaistuksen vaihteluihin hidastuu, häikäisy häiritsee enemmän ja hämäränäkö heikkenee.

Rakennusten suunnitteluvaiheessa kannattaa ottaa huomioon riittävä luonnonvalon saanti. Isot ikkunat korkealla, lähellä sisäkattoa on hyvä ratkaisu. Erityisesti pimeään vuodenaikaan pelkkä luonnonvalo ei riitä. Tarvitaan riittävän voimakas keinovalo. Yhtä tärkeää kuin valaistuksen teho on sen tasaisuus. Suuret erot rasittavat silmiä ja häikäisy häiritsee.

Eri työpisteet valaistaan eri tavoin. Eläintiloissa riittää vähempi valo kuin koneiden huollossa. Kulkureiteille, portaisiin ja työskentelypisteisiin laitetaan tehokkaat valot siten, ettei varjoja muodostu. Ulkovalaistus kannattaa sijoittaa korkealle, jotta valo jakautuu tasaisesti. Liikettunnistimet auttavat pimeillä pihilla.

Otsalamppu kulkee aina mukana ja jättää kädet vapaiksi esimerkiksi huoltotöille. Oivallinen apu pimeässä on maataloustöihin sopivaan kypärään kiinnitettävä kirkas led-valaisin.

Vinkkejä näkemiseen ja valaistukseen saat tietokortista **"Älä hapuile – Valaistus kuntoon!" Tilaa tai tulosta tietokortti: mela.fi > julkaisut.**

Tyhy-Tietäjä

Melan asiakaspalvelussa puhelimeen vastaa automaatin sijaan aina ihminen. Vastaanotamme Melassa noin 3 000 asiakaspuhelua kuukaudessa, Sanna kertoo.

435 2650 vastaa arkisin klo 8–16.

n Tapiolassa, osoitteessa Revontulenpuisto 2 D. aisesti, kannattaa käyntiä varten varata aika etukäteen.

Töissä Melassa – Sanna Vuorenmaa

Asiakaspalvelun asiantuntija

Sannalla on pitkä kokemus ja laaja osaaminen Mela-asioissa. Hän on työskennellyt Melassa eri tehtävissä oikeastaan siitä saakka, kun aikanaan tuli Melaan kesätyöntekijäksi. Koulujen päättymisen jälkeen työ vei mukanaan, kun Sanna aloitti vakituksessa tehtävässä Melan tapaturmayksikössä. Viime vuodet Sanna on työskennellyt asiantuntijana Melan asiakaspalvelussa, jossa hän vastaa asiakkaiden kysymyksiin Mela-turvasta.

Mitä asiakaspalvelussa tehdään?

Meillä on asiakaspalvelussa kaksi vakituista työntekijää. Lisäksi tukenamme on päivystävä asiakaspalvelurinki, johon kuuluu kymmenkunta melalaista. Vastaamme asiakkaiden puheluihin ja sähköposteihin ja neuvomme heitä kaikissa Mela-turvaan liittyvissä asioissa. Pääasiassa asiakaspalvelun työ on puhelinpalvelua, sillä asiakkaamme tart-

tuvat helpommin puhelimeen kuin kirjoittavat sähköpostia. Melassa puhelimeen vastaakin aina heti ihminen, eikä asiakkaan tarvitse asioida automaatin kanssa.

Millaisia asioita asiakkaat kysyvät?

Eniten soitetaan eläkeasioissa. Asiakkaat kysyvät neuvoa eläkkeen hakemiseen, miettivät milloin eläkettä kannattaa hakea ja tiedustelevat oman eläkkeensä määrää. Toiseksi eniten tulee kysymyksiä tapaturmakorvauksista ja Mela-sairauspäivärahasta. Kesän kynnyksellä kysytään etenkin perheenjäsenten vakuuttamisesta ja vakuutusmaksulaskun eräpäivän lähestyessä tulee enemmän puheluita laskuihin liittyen.

Mikä on parasta työssäsi?

Ehdottomasti asiakkaat! Tulen hyvälle mielelle aina, kun olen voinut aut-

taa ja neuvoa asiakasta hänen asiassaan. Tässä työssä saa hyvän käsityksen asiakkaan arjesta. Viime aikojen taloudelliset haasteet ja niiden aiheuttamat jaksamisongelmat näkyvät myös asiakaspalveluun tulevissa puheluissa. Toisinaan saatan olla soittajalle päivän ainoa juttukaveri ja puhelun aikana voidaan vaihtaa muitakin kuulumisia, jutella säästä ja joskus vähän parantaa maailmaakin.

Minkälaisissa asioissa asiakaspalveluun voi soittaa?

Meille voi soittaa asiassa kuin asiassa. Olemme täällä nimenomaan asiakasta varten ja turhia tai tyhmiä kysymyksiä ei olekaan. Joskus vastaus löytyy helposti ja asia ratkeaa nopeasti, joskus jutustellaan pidempään, täytetään yhdessä hakemuksia tai mietitään vaihtoehtoja ja sopivia ratkaisuja asiakkaan tilanteeseen.

Maatalousyrittäjän hyvinvoinnin ABC on kaksipäiväinen koulutus, jossa käsitellään jaksamiseen ja hyvinvointiin liittyviä asioita sekä omasta että läheisten hyvinvoinnin näkökulmasta.

Koulutus perustuu Suomen Mielenterveysseuran **Mielenterveyden ensiapu®** -koulutukseen.

Koulutuspäivien aikataulu, talvi 2019

Laukaa, Peurunka, 23.–24.1.2019. Ilmoittaudu 12.1.2019 mennessä.

Hämeenlinna, Scandic Aulanko, 6.–7.2.2019. Ilmoittaudu 23.1.2019 mennessä.

Tampere, Kokoushotelli Murikanranta, 7.–8.2.2019. Ilmoittaudu 22.1.2019 mennessä.

Tahkavuori, Break Sokos Hotel Tahko 11.–12.2.2019. Ilmoittaudu 28.1.2019 mennessä.

Turku, Holiday Club Caribia 6.–7.3.2019. Ilmoittaudu 21.2.2019 mennessä.

Kuusamo, Kuusamon Tropic 24.–25.4.2019. Ilmoittaudu 9.4. mennessä.

Ilmoittaudu ja tutustu koulutuspäivien ohjelmaan, mela.fi/tyohyvinvointi/tapahtumakalenteri

Lisäkysymyksiä voit lähettää sähköpostilla tyhy@mela.fi

Välitä viljelijästä -verkosto jaksamisesi tukena

Melan Välitä viljelijästä -projekti jatkuu lisärahoituksen turvin vuodelle 2020 asti. Projektin lisäksi olemme perustaneet maatalousyrittäjien hyvinvoinnin ja jaksamisen edistämiseksi Välitä viljelijästä -verkoston. Uudella yhteistyösopimuksiin perustuvalla toimintatavalla vahvistetaan Välitä viljelijästä -tukiverkoston työskentelyä. Samalla vakiinnutamme Melan varhaisen välittämisen toiminnan pysyväksi osaksi maatalousyrittäjien työhyvinvointityötä.

Rohkaisemme osallistumaan ja ottamaan puheeksi

Välitä viljelijästä -verkostoon voivat liittyä kaikki maatalousyrittäjien kanssa yhteistyötä tekevät tahot, kuten esimerkiksi lomitus, neuvojat, tarkastajat, eläinlääkärit ja yritykset. Yhteistyösopimuksella verkostoon liittyvät sitoutuvat omassa työssään edistämään varhaisen välittämisen mallin mukaista toimintaa. Yhteistyötä-

hoja rohkaistaan ottamaan tilan toimintaa tai asiakkaan jaksamista uhkaavat asiat puheeksi. Verkostoon kuuluville järjestetään varhaisen välittämisen toimintaa tukevaa valmennusta.

Välitetään toisistamme – apu on lähellä!

Varhaisen välittämisen toiminta perustuu ehdottoman luottamukselliseen kohtaamiseen. Avun piiriin hakeutuminen tapahtuu aina viljelijän suostumuksella ja yhteisymmärryksessä.

Lisätietoa Välitä viljelijästä -projektista saat nettisivuiltamme mela.fi/tyohyvinvointi

TIETOKORTIT OPASTAVAT TURVALLISIIN TYÖTAPOIHIN

Melan työvahinkojen ennaltaehkäisyyn keskittyvässä tietokortisarjassa on julkaistu uusia kortteja. Viimeksi ilmestyneissä tietokorteissa esitellään työhön liittyviä riskejä, perehdytään turvallisiin työtapoihin ja annetaan ytimekkäitä neuvoja turvallisen työympäristön suunnitteluun.

Älä hapuile! -kortti kiinnittää huomion hyvään ja työskentelytilanteeseen sopivaan valaistukseen. Valaistus vaikuttaa työtehoon ja mielialaan. Hyvä valaistus edistää työturvallisuutta ja tehostaa työskentelyä.

Älä toista! -kortti neuvoo, millä keinoin fyysisesti kuormittavan ja maataloudessa tyypillisen toistotyön rasittavuutta voidaan vähentää ja ehkäistä.

Älä sulkeudu! -kortti muistuttaa suljetuissa tiloissa työskentelemisen riskeistä ja antaa ohjeita siihen, mitä esimerkiksi siilossa tai säiliössä työskentelevän on huomioitava ja minkälaisilla toimilla riskitilanteita voidaan välttää.

Älä viillää! -kortti opastaa viiltohaavoilta suojautumisessa. Kortissa annetaan myös ohjeita haavan hoitamiseen sekä neuvotaan, missä tilanteissa haavan kotihoito ei riitä, vaan on hakeuduttava lääkäriin.

Kalastaja – Älä satuta! -kortti antaa vinkkejä siihen, miten ammattikalastaja voi parantaa työympäristönsä turvallisuutta ja pysyä sitä kautta terveempänä työssään.

Älä sokaistu! -kortti keskittyy silmätapaturmien torjumiseen. Maatalouden töissä sattuu vuosittain useita silmävammoja, joista osa olisi estettävissä oikeanlaisilla suojaajilla.

Tietokortit sopivat hyvin opetuskäyttöön.

Ne ovat ilmestyneet myös Maatilan Pellervo -lehden liitteenä.

Voit tilata näitä ja jo aikaisemmin sarjasta julkaistuja tietokortteja Melasta.

Mela tänään -lehti Melan asiakkaille
ISBN 952-5275-01-9

julkaisija Maatalousyrittäjien eläkelaitos
Revontulenpuisto 2, 02100 Espoo,
vaihde 029 435 111, www.mela.fi

päätoimittaja Minna Gardemeister
minna.gardemeister@mela.fi

ulkoasu Virve Laine
paino Grano 12/2018

Seuraa meitä juurevajoukko.fi

